

Joko käytät tekoälyä työssäsi? Aloita näillä vinkeillä

Outi Kähkönen, FM, lehtori, Vastuulliset palvelut -osaamisryhmä, Lapin ammattikorkeakoulu

Asiasanat: tekoäly, sovellus, vinkki

Johdanto

Käytätkö tekoälyä kuin kännykkää: osaat vain perustoiminnot, mutta saisit siitä huomattavasti enemmän irti käyttöohjeet lukemalla?

ChatGPT on Open AI:n generatiivisen tekoälyn sovellus, josta on käytettävissä ilmaisversio 3.5 ja maksullinen 4.0-versio. Aloin käyttää [ChatGPT 3.5](https://chat.openai.com/)-versiota (https://chat.openai.com/) vain viikko sen julkaisun jälkeen loppuvuodesta 2022. Ohjeita ei ollut enkä tainnut niitä juuri haeskellakaan, vaan aloin suoraan chattailla sovelluksen kanssa. Se ihastutti ja ihmetytti ja vähän kauhistuttikin. Miten me opettajat pystymme ottamaan haltuun työkalun, joka on varmasti usealla opiskelijalla, joskaan ei kaikilla, jo käytössä?

Kirjoitin ensimmäisistä kokeiluistani [ehospitality-hankkeemme blogissa](#) ja paljon olen oppinut osin edelleen kantapäähän kautta mutta myös opiskelemalla esim.

- Helsingin yliopiston erinomaisen [Tekoälyn perusteet -opintojakson](#),
- käytännönläheisen opastuksen [kehotteiden kirjoittamiseen käyttäen Bingiä](#),
- [WebOpettajan ChatGPT-kurssin](#) ja
- [Courseran kehotekurssin](#)

Oppilaitokset ovat julkaisseet suosituksia tekoälyn hyödyntämisestä. Niitä laadittaessa on tunnistettu ja tunnustettu, että tekoälyn käyttö on työelämätaito, ja meidän tulee ohjata sen vastuulliseen ja läpinäkyvään käyttöön. Suosituksia ja ohjeita ovat julkaisseet niin

- EU: [Tekoälyn ja datan käyttö opetuksessa ja oppimisessa – eettiset ohjeet opettajille - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#) kuin

- Arene: [Arenen suositukset tekoälyn hyödyntämisestä ammattikorkeakouluille](#) ja esim.
- Lapin AMK: [Tekoälyn hyödyntäminen oppimisessa](#).

Tässä kirjoituksessa annan ensin muutamia vinkkejä erityisesti ChatGPT:n ilmaisversion käyttämiseen. Maksullinen 4.0-versio sisältää ominaisuuksia, joita toivottavasti tulee myös ilmaiskäyttäjien ulottuville, kuten suulliset tai kuvakehotteet, pääsy nettiin ja kuvien generointi. Esittelen lopuksi muutaman muunkin tekoälysovelluksen, jotka ovat kaikkien ulottuvilla ja hyödynnettävissä ilmaiseksi.

ChatGPT – ensin muutama varoitus

ChatGPT ei ole hakukone, vaikka se vastaakin sujuvasti esitettyihin kysymyksiin (ellei se sitten niin sanotusti hallusinoi eli puhu puuta heinää). GPT-kielimallien koulutusdata ulottuu syksyyn 2021, joten uudempaa tietoa käyttämäni ilmaisversio ei hallitse. Jo aiemmin [GPT-teknologia Bing-hakukoneeseen liitettynä](#) on päässyt käsiksi internetin dataan, ja syyskuun lopulta 2023 myös [ChatGPT-4.0 on pystynyt hakemaan tietoa reaaliaikaisesti netistä](#).

On tärkeää ymmärtää, miten ChatGPT toimii. Kielimalli ennustaa valtaisan koulutusdatansa perusteella, miten lause jatkuu. Data kuitenkin sisältää myös internetissä jaetut mielipiteet, ennakkoluulot, vääristymät ja lähinnä länsimaisen maailmankatsomuksen valtaosin englanninkielisen materiaalin vuoksi. Se ei myöskään esimerkiksi (vielä) osaa merkitä oikeita lähteitä, vaan se tietää, miltä lähdemerkinnät näyttävät ja matkii niitä hämäävästi. Kokeilepa klikata [tämän esimerkin lähdelinkkejä](#). Tarkista siis aina faktat.

Koulutat kielimallia omalla toiminnallasi. Älä syötä sinne mitään salaisuuksia, luottamuksellista tai lähdesuojattua tietoa. Vaikka ohjeistuksia kyllä löytyy, kuinka voi kieltää ChatGPT:tä käyttämästä syötettyjä tietoja koulutusdatana, en uskaltaisi ihan luottaa tähän. Kannattaa miettiä, mihin tieto päätyy ja kuka sitä voi käyttää. ChatGPT:stä tosin [julkaistiin elokuussa 2023 Enterprise-versio](#), jonka luvataan suojaavan asiakkaan data. Yrityksille ja organisaatioille on tarjolla myös muihin kielimalleja käyttäviin sovelluksiin liittyviä tietosuojaratkaisuja, kuten Microsoftin Copilot ([Microsoft 365 Copilotin tiedot, tietosuoja ja suojaus](#) | [Microsoft Learn](#))

ChatGPT - vinkit ja esimerkit

Tekoälyn ohjaaminen kysymyksillä, ohjeilla, kontekstilla, tyylikuvauksella jne. eli kehoitteiden kirjoittaminen on jo oma ammattinsakin (prompt engineer), mutta seuraavat esimerkit on tarkoitettu tavalliselle digipolun tallaajalle.

Vinkki 1. Perusjuttuja

Kun aloitat uuden aiheen, aloita uusi viestiketju. Muuten aiemmat promptit sekoittavat tulosta. ChatGPT-3.5 muistaa noin 3000 sanan ketjun.

Sanotaan myös, että englanniksi kehottamalla saa parempaa tulosta etenkin ChatGPT:n ilmaisversiossa, jonka koulutusdata on ollut murto-osa ChatGPT-4:n koulutusdatasta ja lähinnä englanninkielistä.

Usein ChatGPT lakkaa kirjoittamasta kesken tehtävän. Tämä ongelma hoituu helposti: kerro sille ”Jatka”.

Vinkki 2. Kuraa sisään – kuraa ulos

Jos kirjoitat ylimalkaisen promptin eli kehotteen, ChatGPT kirjoittaa helposti liibalaabaa, tyyllillä jonka oppii pian tunnistamaan tekoälytekstiksi. Älä siis kirjoita vain, mistä aiheesta haluat tekstiä. Kuvaile lisäksi

- tekstin kohderyhmä (akatemia, matkailuyrittäjä, korkeakouluopiskelija, 6-vuotias jne.)
- tekstin käyttötarkoitus (blogiartikkeli, Instagram-päivitys, essee, räppi jne.)
- tyyli (neutraali asiakielipuhekieli, selkokieli, puhekieli jne.)
- kieli (voit antaa ohjeistukset suomeksi, vaikka haluat tekstin eri kielellä)
- sävy (virallinen, kohtelias, innostunut, ironinen jne.)
- muotoseikat (johdanto, otsikoiden määrä, metateksti jne.)
- pituus (sanamäärä).

Katso [kolme erityyppistä tuotosta aiheesta](#) ”Rovaniemi on Suomen tärkein matkailukaupunki”. Onnistuinko kehoitteiden muotoilussa?

Vinkki 3: Viritä ChatGPT

Jos tehtävänantosi on kovin monipolvinen, on hyödyllistä viritää ChatGPT työntekoon. Anna ensin tarkat ohjeet ja kysy ”Ymmärrätkö”. Vasta sen jälkeen kerro, mitä haluat ChatGPT:n tekävän. Erityisesti näin ohjeistetaan tekemään ChatGPT:n ilmaisversion kanssa.

[Tässä kokeiluni](#) käyttää ChatGPT:tä kääntäjänä, oikeinkirjoituksen korjaajana ja parantajana. Promptivinkin sain täältä [CHATGPT kehote generaattori verkossa ilmaiseksi \(aspose.app\)](#)

Vinkki 4: Anna ChatGPT:lle rooli

Voit harjoitella ChatGPT:n kanssa myös työpaikkahaastattelua. Kokeilepa tällaista kehotetta omiin tarpeisiisi muokattuna:

I want you to act like the CEO of a company called Lapland Safaris that is based in Rovaniemi, Finland. You are conducting a job interview for the post of a marketing assistant. I want you to respond and answer like the CEO using the tone, manner and vocabulary the CEO would use. Do not write any explanations. Only answer like the CEO. You must know all of the knowledge of the Lapland Safaris CEO. My first sentence is "Good afternoon".

ChatGPT:n kanssa voi olla aika viihdyttävääkin keskustella. [Tässä kokeilussa](#) ChatGPT:lle annettiin esimerkkejä, kuinka vastata kysymyksiin sarkastisesti.

Vinkki 5: Tee vaihe vaiheelta eli iteroi

Seuraava esimerkkinä sai innoituksen Intotalon Tuomas Mikkosen webinaarista 25.5.2023. Mieti, voisitko soveltaa tätä tapaa ohjalla ChatGPT:tä omaan käyttöösi. [Tässä chatissa](#) kehittelemme blogikirjoitusta tekoälyn käytöstä kielenopetuksessa. Aina yhteistyö ei mene aiottuun suuntaan vaan tulosta joutuu korjailemaan tai ehkä aloittamaan koko chatin uudelleen.

Vinkki 5: Tee lisämateriaaleja esim. kielenopetukseen.

Anna konteksti ja kielitaitotaso, pyydä laatimaan kohdekielistä opetusdialogia, sanastoja ja tehtäviä. [Kokeilin tehdä materiaalia matkailuespanjan kurssille.](#)

Vinkki 6: Parantele kehoitteita ChatGPT:n avulla

Usein on työlästä miettiä, mitä kaikkea kehoitteeseen pitäisi huomata kirjoittaja, jotta tulos olisi toivottu. Anna ChatGPT:n hoitaa osa tästä ajattelusta! [Sähköpostiesimerkissä](#) pyydän ChatGPT:tä kysymään tarvittavat tiedot kehotetta varten.

Muita mainioita sovelluksia työsi tueksi

1. [Grammarly](https://app.grammarly.com/) (https://app.grammarly.com/) tarkastaa kaiken, minkä kirjoitan englanniksi. Olen lisännyt sen selaimeen, joten sitä ei tarvitse erikseen avata.

2. Kääntämiseen voisi toki käyttää ChatGPT:tä tai Google-kääntäjää, mutta ammattikirjoittajan suosikkikääntäjä on kuitenkin [DeepL](https://www.deepl.com/translator) (<https://www.deepl.com/translator>).
3. Tiesitkö tämän [Google translatesta](https://translate.google.com/) (<https://translate.google.com/>): Verkkosivuista ei enää juurikaan tarvita kieliversioita, vaan voit lukea äidinkielelläsi vaikkapa lomakohteesi verkkosivut. Tarjolla on 133 kieltä. Kopioi verkko-osoite käännettävälle puolelle ja klikkaa käännöstä. Tämän jälkeen myös alasivut kääntyvät suomeksi. Tämä vinkki ei päde sivustoihin, joille täytyy kirjautua.
4. Kirjoita tutkimuskysymyksesi englanniksi [Consensus.app-sovellukseen](https://consensus.app/) (<https://consensus.app/>). Se etsii tutkimusartikkeleita ja antaa niistä yhteenvedot ja linkit.
5. [Chattaile](http://chattube.io/) YouTube-videon sisällöstä (<http://chattube.io/>) Ohjelma ymmärtää myös suomea. Tämä osasi tehdä myös hyvälaatuisen transkriptin, paremman kuin O365:n Speech-to-text. YouTubehan luo englanninkielisestä videosta transkriptin, mutta ei vielä suomesta.
6. [Pikalue pdf-muotoisia artikkeleita](https://www.chatpdf.com/) (<https://www.chatpdf.com/>). Pyydä tekemään lataamastasi pdf-tiedostosta tiivistelmä tai tenttikysymyksiä tai kysele tarkemmin artikkelin sisällöstä.

Tekoälysovelluksia on läkähdyttävän paljon ja uusia tulee huimaa vauhtia. Mitä tarvitsetkin, siihen saattaa jo olla olemassa sovellus (<https://www.futuretools.io/>).

Kaikkea ei voi, ehdi eikä tarvitse ottaa käyttöön, mutta jos innostuit, suosittelen seuraamaan

- [WebOpettajan tekoälyvinkit](https://www.youtube.com/@WebOpettaja) (<https://www.youtube.com/@WebOpettaja>)
- Matleena Laakson [Tekoäly opetuksessa -linkkivinkkejä \(padlet.com\)](https://padlet.com/matlaakso/teko-ly-opetuksessa-linkkivinkkej-1y9ff5rw8tqmc4z8) (<https://padlet.com/matlaakso/teko-ly-opetuksessa-linkkivinkkej-1y9ff5rw8tqmc4z8>) sekä
- [TOT Tekoäly oppimisen tukena -verkostoa](https://www.facebook.com/groups/tekoalyoppimisentukena) Facebookissa (<https://www.facebook.com/groups/tekoalyoppimisentukena>).

Aloitin generatiivisen tekoälyn käytön vajaa vuosi sitten ja jos ovat omat taitoni edistyneet alun haparoinnin jälkeen, se ei vielä riitä tulevaisuuden työssäni. On mielenkiintoista päästä seuraamaan, miltä opetus, korkeakouluopiskelu ja Lapin ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työelämä näyttää muutaman vuoden kuluttua.

Tämän artikkelin kirjoittamisessa en käyttänyt hyväksi tekoälyä, mutta lopuksi kokeilin yhtä näppärää komentoa. Olisiko [tästä vaiheittaisen kirjoittamisen esimerkistä](#) sinulle hyötyä?

Alla oleva kuva on luotu Leonardo.ai-sovelluksella

